

a -y > -l és quasi inconcebible en mossàrab; no vallo, doncs, a creure que es tracta d'un antic mot del català continental, portat a les Illes per la Conquesta, i perdut després en el Continent; no trobar-ne documentació antiga no pot fer estrany en un mot d'un caràcter especialíssim, ben poc apte per sortir en literatura ni en docs. seriosos. En tot cas no és acceptable servir-se de l'explicació merament formulària «canvi de sufix de *mordasses*» (com féu el jove F. de B. Moll, AORBB III, 1930, 26, que ho ha retirat tàcitament en l'AlcM), car tal cosa solament pot produir-se quan el nou «sufix» és més corrent que l'antic (i *-ales* ni tan sols es troba en cap altre mot). El caràcter mossàrab no es podria mantenir més que suposant un derivat en -ARIA amb el tractament mossàrab dialectal exemplificat en *EntreDL* I, 100; però amb caràcter deverbatiu una tal derivació és ben inversemblant.—2 Com a terme de pediatria aplicat als infants que mosseguen: «un bebè *mossegós*», *Rev. Cat. de Psicoanàlisi* I (1984), 45.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *mordiment, mordinyar, mordinyada, mordinyador, mordicar, mordicació, mordicatiu, mordicant, mordedor, morderadura, morsura, morsiu, mordissa, mordisar, mordaç, mordacitat, mordassa, mordaixes, amordassar, amordassament, amordassador, mordent, mordant, mordentat, mordales, mos, mors, a mos, Mos-de-Morena, mossada, mossegar, morsegar, mossec, mossegada, mossegador, mossegadura, mossegaire, mossegós, mosseguera, mossega, amossegat, mossar, desmossar, amossar, mossa, mossal, emmordit, remordir, remordiment, remordent, mossegadungla, mossegallengües.*

Mordret en la cita d'AlcM s'ha d'escriure amb majúscula, car es tracta del conegut personatge arturià.

Morduixi, V. *marduix* *Morè, morgada, morgàs, morgot*, V. *moro* *Morell, morella*, V. *móra* *Morella* val. (Sanelo) < *molella*, equivalent del cast. *MOLLEJA* (DCEC)

MORENA (peix), del ll. MURAENA id. □ 1.ª doc.: Lull; 1324, DAG.

«Bogues, luernes, congres --- espet, *morenes*, bonitols ---» en una llista de peix que es ven a Sant Celoni o hi passa, a. 1370 (*BABL* XII, 147); «de dones --- / qui bé n'espera / --- / ab garbell poa, / vol per la coa, / o per la squena, / tenir *morena*, / anguila, viva / ---», JRoig (*Spill*, 8540); «*morena*: *murena*», OPou (*ThPu*, 65); vegeu-ne testimonis de Jacme d'Agramont i dels *Coll. de Tortosa* (citats per Faraudo, *Misc. Fabra*, p. 171, s. v. *irony*). N'hi ha més o menys a totes les nostres costes, si bé se'n sent a parlar més a les val. (*morèna* Vila Joiosa, 1963)¹ i a les Bal.: *morènars* Port d'Andratx (descriu com «una espècie de congre», 1964), men. *murenas* Fornells (1964).

Pertot arreu es parla sobretot del seu caràcter esmunyidís i agressiu, envestint amb la boca altres peixos i fins atracant-se a roques; veg. a les *Fantasies vora Mar*

de l'Arx. Ll. Salvador la descripció d'una morena a punt de saltar damunt un peixetó que serà la seva presa: vora Maó un accident d'aquella rocosa costa duu el nom de *Mòs-de-Morèna*, que alludeix a aqueixes mossegades, que alhora fan el peix més fàcil de caçar, amb un ben escat parany, que amb els altres mètodes. El paper més gran que aquest peix fa a les Illes que en el Princ. es nota també per les diverses i imaginatives accs. secundàries que registra AlcM, §§ 2, 3, 4. En l'article del DCEC deixo alguns detalls relatius al mot llatí i de les nostres llengües germanes, que ací no caldrà repetir: la quantitat de la u no consta segura en llatí, però en romànic es comporta com si hi fos breu.

DERIV.: *Morenada*, *Morenell* 'espècie de rajada', també dissimilat *moradell*. *Morenot* 'espècie del gènere *Muraena*' mall., men. (DAG, AlcM).

Mornell o *morenell* 'espècie de nansa o bèttol gros', l'Arx. Ll. Salvador (*Die Balearen* II, 335) i AlcM (s. v. *morenell*) en donen bons gravats; veg. cites de 1388 (mall.) i valencianes del S. XIX en els DAG. i AlcM (s. v. *mornell*) i la descripció detallada de L. P. Flores (*Misc. Fabra*, s. v. *monot*); veg. a ESTURIÓ la cita dels *Colloquis de Tortosa* de 1555, on l'edició porta *morbells*, grafia infidel d'un *moruells* que cregueren llegir en lloc del correcte *mornells*.

S'usa molt a quasi totes les costes de llengua catalana, sobretot a les val. i bal., i a l'Albufera potser més que enlloc: «tenia que recoger los *mornells* de la noche anterior, grandes bolsas de red en cuyo fondo se enroscaban las anguilas, y calarlos de nuevo», «cerrar las acequias con barreras de redes sumergidas, colocar junto a ellas las bolsas de malla de los *mornells* y *monòts*, y la pesca iba a colarse en el engaño», Blasco Ibáñez (*Cañas y barro*, 57, 118). Al Palmar m'explicaren que el *mornéj* té també *goleró*, com el *monot* però, a diferència d'aquest, està proveït d'esquer, i no és tan gran com aquest (que té 0,50 cm. de diàmetre), si bé força més que les *mones* i *monetes*, més especialitzades per a la pesca de l'anguila; la reglamentació de la pesca amb les diferents menes de *mornell*, segons les èpoques de l'any i els llocs on es poden posar, és detallada; s'hi parla del *tir de mornell* i *saltada*, del *mornell de moixó*, del *mornell a jaure* (que només es pot usar a l'estiu), i entenc que es deu anomenar així perquè es manté immòbil, mentre que també hi ha *mornell* i *monot de rastre*; de *mornells* clars usats per a la pesca del llobarro (i alguns altres), pesca oposada a la *pesca a la companyia*, i en la qual el *mornell clar* es posa en les *besteses*. Les parts del *mornell* són *culeta*, *arc* i *cergues*, i es posen davant el *cóp* (1962).

La connexió del mot amb la pesca és quasi constant: només del Migjorn valencià tinc notícia de *morenell* designant un sarronet de caça: un retó o xarxa de caçador per portar els ocells morts (EValor-JGiner, 1950-55). Encara que no tingui doc. antiga la forma *morenell* amb vocal intermèdia està confirmada per testimonis diversos i sembla ser l'etimològica.

Un valuós suport en aquest sentit aporten les variants. *Morrenell*, *morrenella*, que s'explica ben naturalment si pertot es partí de *morenell*: amb divergent